90. EUSKAL SOZIOMETROAREN EMAITZEN IRAKURKETA

2026ko hirugarren Euskal Soziometroa (90. zk.) egiteko **3.485 inkesta** egin dira telefonoz —800 Araban, 1.485 Bizkaian eta 1.200 Gipuzkoan— **2026ko urriaren 20tik 23ra** bitartean. Edizio honetan, egoeraren balorazioari, arazo pertsonal eta sozialei eta jarrera politikoei buruzko ohiko galderez gain, erakundeekiko konfiantzari buruz ere galdetu da, eta arreta berezia jarri zaie Euskadiko herritarren jokabideari eta itxaropenei, Diputatuen Kongresurako hurrengo hauteskunde orokorrei begira.

EGOERA POLITIKOAREN BALORAZIOA

Euskal herritarrek Euskadiko **egoera politikoa** Espainiako Estatuarena baino hobeto baloratzen jarraitzen dute. Izan ere, herritarren %64k uste du Euskadiko egoera politikoa ona edo oso ona dela; %80k, berriz, Espainiako Estatuarena txarra edo oso txarra dela. Euskadiko egoera politikoari buruzko pertzepzio positiboago hori gizarte- eta demografia-talde gehienetan nagusitzen da. Hala ere, bi kasuetan, 46 eta 64 urte bitarteko herritarrek balorazio negatiboagoa egiten dute.

ARAZO NAGUSIAK

Etxebizitzarekiko kezkak nabarmen egin du gora: aurreko neurketarekin alderatuta, 12 puntu igo da, eta Euskadiko herritarren %72k herrialdeko gizarte-arazo nagusitzat jotzen du. Nahiko urrun daude lan-merkatuarekin lotutako arazoak (%40), osasungintza (%22), arazo ekonomikoak (%17), delinkuentzia eta segurtasun faltaren sentsazioa (%16), eta immigrazioa eta harekin lotutako arazoak (%13). Maiatzeko inkestarekin alderatuta, etxebizitzarekiko eta arazo ekonomikoekiko kezkek baino ez dute gora egin. Hala, etxebizitza zeharkako kezka bihurtu da euskal gizarte osoarentzat, herritarren adina, lurraldea edo orientazio politikoa edozein dela ere.

Eguneroko bizitzan eragin handiena duten **arazo pertsonalei** dagokienez, arazo ekonomikoak (%27) aipatzen dira lehenik; ondoren datoz etxebizitza (%26), lan-merkatuarekin lotutako arazoak (%21) eta osasungintza (%21). Aurreko Euskal Soziometroarekin alderatuta, kasu honetan ere arazo ekonomikoekiko eta etxebizitzarekiko kezkek baino ez dute gora egin. Hala ere, kezka pertsonalek herrialde osoari egotzitako arazoek baino heterogeneotasun handiagoa dute. Izan ere, 45 urtetik beherakoen artean etxebizitza eta enplegua nabarmentzen dira; adin handiagoko taldeen artean, berriz, osasunak, pentsioek eta mendekotasunak indar handiagoa hartzen dute. Horrek agerian uzten du kezka nagusiek modu desberdinean eragiten dietela euskal gizarteko sektoreei.

ERAKUNDEEKIKO KONFIANTZA

Unibertsitatea da Euskadiko herritarren artean konfiantza handiena sortzen duen erakundea: herritarren %81ek adierazi du harengan konfiantza duela. Ondoren, euskal administrazio publikoak daude: Eusko Jaurlaritza (%72), foru-aldundiak (%67), Eusko Legebiltzarra (%63) eta udalak (%61). Horien atzetik daude gobernuz kanpoko erakundeak (%53), enpresak (%53), sindikatuak (%46), Europar Batasuna (%45), justizia-auzitegiak (%42), Espainiako Gobernua (%30), Eliza Katolikoa (%29) eta komunikabideak (%29). Euskadin konfiantza gutxien sortzen duten erakundeak alderdi politikoak (%13), Diputatuen Kongresua (%20), bankuak (%28) eta Espainiako monarkia (%28) dira. 2025arekin alderatuta, erakunde gehienekiko konfiantzak behera egin du.

Nolanahi ere, erakundeekiko konfiantza-mailak desberdinak dira kolektiboen arabera. Gazteek gainerako herritarrek baino konfiantza handiagoa izateko joera dute euskal erakundeetan eta Europakoetan, baita sindikatuetan ere. Ez da gauza bera gertatzen ideologikoki eskuinean kokatzen direnen artean, bereziki PPren eta Vox-en boto-emaileen kasuan; izan ere, horiek konfiantza handia dute Espainiako monarkian, Elizan, enpresetan, bankuetan eta justizia-auzitegietan. Bestalde, atzerritarrak dira, oro har, erakundeekiko konfiantza handiena erakusten duten kolektiboetako bat.

HAUTESKUNDE OROKORREN AURREKO JOKABIDEA ETA ITXAROPENAK

Azaroaren 29ko hurrengo hauteskunde-hitzorduak **interes handia** pizten du Euskadiko herritarren artean: hamar pertsonatik zortzik baino gehiagok uste dute hauteskunde horiek oso edo nahiko garrantzitsuak direla. Interes hori biztanleria-talde guztietan zabalduta dago, nahiz eta zertxobait handiagoa den ideologikoki ezkerrean kokatzen direnen artean. **Botoa erabakitzeko orduan**, herritarrek diote **faktore erabakigarriena** hautagaitzek Euskadirako hobekuntzak lortzeko duten gaitasuna dela (%43); ondoren dator norberaren uste politikoetatik urrun dauden jarrerak dituzten alderdiak gobernura iristea eragozteko nahia (%27). Azken arrazoi horrek pisu handia du gazteen eta ideologikoki ezkerrean kokatzen direnen artean. Nabarmentzekoa da botoa emateko asmorik ez dutenen erdiek alderdi edo politikari batek ere konbentzitzen ez dituelako ez dutela bozkatuko.

Diputatuen Kongresuan **Euskadiren interesak hobekien nork defendatuko lituzkeen** galdetuta, herritarren %29k EAJ-PNV aipatzen du —45 urtetik gorakoen artean aukera nagusia—, eta beste %25ek EH Bildu —45 urtetik beherakoen artean aukera nagusia—. Gainerako alderdiak bi horietatik oso urrun daude. Bestalde, estatu-mailako lider politiko nagusien balorazioari dagokionez, inork ez du gainditu euskal herritarren artean. Pedro Sánchezek du baloraziorik altuena (10etik 4,6), bere boto-emaileen artean ez ezik, EH Bilduren eta Sumarren boto-emaileen artean ere gainditzen du. Atzetik datoz Ada Colau (3,9) eta Irene Montero (3,3). Colauk Sumarren eta EH Bilduren boto-emaileen artean gainditzen du; Monterok, berriz, Sumarren boto-emaileen artean baino ez. Alberto Núñez Feijóok (2,2) eta Santiago Abascalek (1,3) dituzte puntuaziorik baxuenak; Feijóok bere boto-emaileen artean baino ez du gainditzen (5,6).

HERRITARREN JARRERA ETA BALIO POLITIKOAK

Egungo testuinguru politikoan, **politikarekiko interesak** nabarmen egin du gora, eta dagoeneko herritarren gehiengoak (%52k) dio interes handia edo nahikoa duela. Interes hori bereziki handia da gizonen artean, unibertsitate-ikasketak dituztenen artean, ideologikoki ezkerrean kokatzen direnen artean, sentimendu abertzale handiagoa dutenen artean eta gizarte-maila ertain eta altuko pertsonen artean.

Sinpatia politikoari dagokionez, Euskadiko herritarren artean EAJ-PNV da sinpatia handiena sortzen duen alderdia (10etik 5,1 punturekin). EH Bilduk 4,7 puntu lortzen ditu, eta PSE-EEk, 4,4. PPren (2,0) eta Voxen (1,0) sinpatia-mailak aurreko neurketako berberak dira; Sumarrenak, berriz, zertxobait behera egin du (3,6). Lider politikoen **ezagutza-mailari** dagokionez, Imanol Pradales lehendakaria da ezagunena (%79). Eneko Andueza eta Pello Otxandiano herritarren %47k ezagutzen dituzte, eta Javier de Andrés, %40k. Jon Hernándezek (%16) eta Amaia Martínezek (%22), berriz, ezagutza-mailarik txikienak dituzte. **Balorazioari** dagokionez, Imanol Pradales lehendakariak lortzen du puntuaziorik altuena (5,6), eta, alde txikiarekin, Pello Otxandiano geratzen da bigarren (5,4). Gainerakoek ez dute gainditzen: Eneko Andueza (4,3); Jon Hernández (4,1); Amaia Martínez (3,0); eta Javier de Andrés (2,6).

Ezker-eskuin ardatzean, euskal gizarteak zentro-ezkerreko posizioetan kokatzen jarraitzen du. 0tik (ezker muturra) 10era (eskuin muturra) bitarteko eskala batean, batez bestekoa 4,1 puntukoa da. Biztanleriaren erdiak baino gehiagok (%51) zentroko posizioetan kokatzen du bere burua; heren batek (%33) ezkerrarekin identifikatzen du, eta %9k soilik eskuinarekin. Gazteek ezkerreko posizioetarako joera nabarmen handiagoa dute; 65 urtetik gorakoen artean, berriz, zentroko posizioak dira nagusi.

Euskal nazionalismoaren eskalan, herritarren %32k oso abertzaletzat du bere burua; %26k, berriz, batere ez, eta %36 tarteko posizioetan kokatzen da. **Identitateari dagokionez**, herritarren %43 soilik euskal herritar sentitzen dira edo euskal herritar espainiar baino gehiago; %40 euskal herritar bezain espainiar, eta %11 espainiar euskal herritar baino gehiago edo soilik espainiar. Azkenik, **balizko independentziari dagokionez**, aurka daudenen kopuruak gora egin du, %40raino; alde egongo liratekeenak, berriz, %23 dira. Gainerakoak inguruabarraren arabera alde edo kontra egongo lirateke.

Ikerketa honen **fitxa teknikoa** zabaldu den txostenean kontsulta daiteke. Euskadin, 18 urtetik gorako herritarrei egindako 3.485 telefono-inkestak osatzen dute lagina. Lagin errorearen estimazioa ±%1,69 da Euskadi osorako (konfiantza-maila = %95,5; p=q=0,5).

OHARRA: Txosten osoa eta datu-basea Prospekzio Soziologikoen Kabinetearen webgunean eskuragarri daude: https://www.euskadi.eus/ikerketa-soziologikoak